

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Elżbieta Karska

w sprawie z protestu K. P.,
przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego,
przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 28 listopada 2023 r.,

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z 24 października 2023 r. (25 października - data stempla pocztowego) K. P. (dalej: „Skarżąca”) wniosła do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności referendum przeprowadzonego 15 października 2023 r.

W uzasadnieniu protestu Skarżąca stwierdziła, że jako głosująca w miejscowości S. (Komisja nr [...] należąca do obszaru województwa [...]) wnosi o unieważnienie referendum z dnia 15 października 2023 r. z uwagi na dopuszczenie się przestępstwa polegającego na wydawaniu dwóch kart do głosowania i zapytania o wydanie karty trzeciej. W ocenie Skarżącej takie działanie stanowi oddziaływanie na wolę wyborców co do sposobu rozstrzygnięcia spraw poddanych referendum. Skarżąca zwróciła nadto uwagę, że praktyka taka dotknęła

nie tylko ją, ale również całą jej rodzinę. Ponadto miała ona na tyle powszechny charakter, że Państwowa Komisja Wyborcza w związku z licznymi skargami, które pojawiły się na tym tle wydała komunikat, które w ocenie Skarżącej został zbagatelizowany. Biorąc pod uwagę powyższe Skarżąca wniosła o przeprowadzenie opinii eksperckich z zakresu psychologii społecznej i socjologicznej na okoliczność ustalenia, czy takie zachowania naruszyły referendum.

Prokurator Generalny w odpowiedzi na protest wyraził opinię, że protest jest zasadny, jednakże nie ma wpływu na wynik referendum.

Państwowa Komisja Wyborcza w odpowiedzi na protest wniosła o pozostawienie go bez rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasady wnoszenia protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego określa ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851 ze zm., dalej: „u.r.o.”). Zgodnie z art. 33 ust. 1 tej ustawy, przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów u.r.o. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Wszelkie inne zarzuty stanowią wyjście poza przewidziany ustawą przedmiot protestu, co czyni go niedopuszczalnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2007 r., III SW 30/07, niepublikowane). Zgodnie natomiast z art. 34 ust. 1, protest przeciwko ważności referendum wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do art. 34 ust. 2 u.r.o., do warunków i trybu wnoszenia protestu przeciwko ważności referendum stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm., dalej: „k.wyb.”). Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb.

Zgodnie z art. 242. § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym. Warunki pisma procesowego zostały zaś ujęte w art. 125 i nast. k.p.c.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że osoba wnosząca protest wyborczy nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym, odnoszących się do ogólnie pojętych wydarzeń w całym kraju. Postępowanie w sprawie protestu ma na celu zapewnienie wyborcom ochrony prawnej przed przestępstwami i deliktami wyborczymi, które utrudniają lub uniemożliwiają im korzystanie z praw wyborczych w nieskrępowany i efektywny sposób. Przedmiotem zarzutu powinny być więc takie okoliczności (działania lub zaniechania), wskutek których tak rozumiany własny, rzeczywisty i aktualny interes prawny protestującego doznał naruszenia. Przyjęty model protestu polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności referendum, natomiast brak jest podstaw prawnych do prowadzenia przezeń kontroli abstrakcyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19). Tymczasem Skarżąca powołuje się na hipotetyczny wpływ zadawanych pytań na ważność referendum. Skarżąca nie wskazała też konkretnych dowodów na poparcie podniesionych zarzutów. Nie jest „przedstawieniem dowodu” w rozumieniu art. 241 § 3 k.wyb. podanie informacji o przeprowadzeniu opinii eksperckiej z zakresu psychologii na okoliczność ewentualnego wpływu zachowania członków Obwodowych Komisji Wyborczych na ważność referendum. Za „wskazanie dowodu” w rozumieniu art. 241 § 3 k.wyb. nie może zostać uznane złożenie wniosków o przeprowadzenie dowodów ani z opinii bliżej nieokreślonego biegłego, który nie mógłby potwierdzić zarzutu popełnienia przestępstwa również z bliżej nieokreślonego przepisu k.k.

Sąd Najwyższy stwierdza w świetle powyższego, że przedstawione przez Skarżącą twierdzenia nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w art. 33 ust. 1 u.r.o. Skarżąca nie sformułowała bowiem konkretnych zarzutów w sposób określony w art. 33 ust. 1 u.r.o. w zw. z art. 241 § 3 i art. 243 § 1 k.wyb. Skarżąca wskazuje w uzasadnieniu ogólne sformułowania, które w jej ocenie miały miejsce. Sąd Najwyższy podkreśla ponownie, że nie zostały przedstawione jednak żadne dowody, które stanowiłyby potwierdzenie zaistniałych okoliczności.

W proteście brak jest też konkretnego wskazania, jakie przestępstwo zostało popełnione i czy miało ono bezpośredni wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników referendum. Skarżąca nie spełniła tym samym ustawowego wymogu polegającego na konieczności wykazania, że zarzucane naruszenia rzeczywiście miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników referendum. Skarżąca uchybiła tym samym obowiązkowi wynikającemu z art. 33 ust. 1 u.r.o. w zw. z art. 241 § 3 i art. 243 § 1 k.wyb.

Z powyższych względów, na podstawie art. 34 ust. 2 u.r.o. w zw. z art. 243 § 1 k.wyb. postanowiono o pozostawieniu protestu bez dalszego biegu.

[SOP]

[ms]